

Türkiye, Geleceğin Karbon Piyasaları için İlk Adımını Attı!

Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 7 Ağustos 2010 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren “Sera Gazı Emisyon Azaltımı Sağlayan Projelere İlişkin Sicil İşlemleri Tebliği” ile karbon sicili uygulaması başlatıldı. Ulusal sicil, kayıt için ilk karbon projelerini bekliyor.

Yeni kurulan ulusal karbon sicili ile Türkiye, karbon projelerini kayıt altına alarak iklim değişikliği ile mücadele çabalarına bir yenisini ekliyor. Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 7 Ağustos 2010 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren [Sera Gazı Emisyon Azaltımı Sağlayan Projelere İlişkin Sicil İşlemleri Tebliği](#) ile düzenlenen ulusal sicil, artık kayıt için ilk karbon projelerini bekliyor.

Tebliğ ile iklim değişikliği ile mücadele kapsamında sera gazı emisyonlarının azaltılması, sınırlandırılması ve yutak alanların artırılması amacıyla Gönüllü Karbon Piyasalarına yönelik geliştirilen ve yürütülen projelerin kayıt altına alınması hedefleniyor. Tebliğe konu olan projeler; Çevre ve Orman Bakanlığı’na resmi olarak iletilecek ve aynı zamanda Bakanlığın www.karbonkayit.cob.gov.tr adresinden ulaşılabilecek elektronik kayıt sistemine kayıt edilecekler.

Bakanlığın bu başarısında; Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), TÜSİAD ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile beraber bir yılı aşkın süredir yürütülen ve bu süreçte sağlanan uzman desteği, paydaş toplantıları ve çeşitli etkinlikler sonucunda güçlendirilen ulusal kapasiteler aracılığıyla Bakanlığın çalışmalarına ivme kazandıran [“Türkiye’de İklim Değişikliği ile Mücadele için Kapasitelerin Artırılması”](#) projesi önemli bir rol oynadı.

Türkiye’de geliştirilen karbon piyasası projelerinin ulusal bir sistem altında kayıt edilmelerinin gerekliliği bu süreçte kesinlik kazanmış bulunmaktaydı.

Sicil ile Gönüllü Karbon Piyasalarına dönük Türkiye’de geliştirilen projeler sonucu azaltılan sera gazı emisyonlarının kayıt altına alınması ve izlenmesi sağlanacak. Ayrıca; Karbon azaltım sertifikalarının nerede ve hangi proje ile oluşturulduğu tespit edilerek, mükerrer sayımın (double counting) önüne geçilmesi ve piyasada şeffaflığın ve bütünlüğün sağlanması hedefleniyor.

Sicil; Türkiye’nin küresel karbon piyasalarına entegrasyonu konusundaki kararlılığının önemli bir adımı olarak görülüyor.

Kyoto Protokolü’nün yürürlüğe girmesinden bu yana hızla yaygınlaşan emisyon ticareti, iklim değişikliği ile mücadelede önemli bir iktisadi araç olarak yerini almaya devam ediyor. Hükümetlerin Protokol sürecindeki emisyon azaltım taahhütlerini gerçekleştirmelerine katkı sağlayan karbon piyasaları geçtiğimiz yıllarda katlanarak büyüme gösterdi. Bu piyasalarda işlem gören emisyon azaltım hakları 2009 yılı sonunda 8.7 milyar karbondioksit eş değer tona ulaşmış bulunuyor.

Türkiye'nin, Kyoto Protokolü'nün ilk taahhüt dönemini takip eden 2012 sonrası yeni rejimde ideal konumla yer alması ve yeni mekanizmalardan avantajlı konumda yararlanabilmesi büyük önem taşıyor. Protokolün ilgili mekanizmalarından yararlanamayan Türkiye, gönüllü karbon piyasalarında işlem gören sertifikaların

geliştirildiği projelere 2005 yılından bu yana ev sahipliği yapıyor. Bugüne kadar ulusal bir kayıt sistemi olmaması nedeniyle net sayıları belli olmamakla beraber Gold (Altın) Standard, VER+ ve VCS standart kuruluşlarına kayıtlı olan ve her geçen gün artan Türk projelerinin sayısı 100'ü aşmış bulunuyor.

Tebliğe ulaşmak için: <http://rega.basbakanlik.gov.tr/eskiler/2010/08/20100807-12.htm>

Bu alanda geçmiş ve güncel gelişmeleri takip etmek için **Çevre ve Orman Bakanlığı İklim Değişikliği Dairesi Başkanlığı sayfasına** erişin:

<http://iklim.cob.gov.tr/iklim/AnaSayfa.aspx?sflang=tr>

Karbon Piyasası Nedir?

Karbon piyasası, karbondioksit başta olmak üzere küresel iklim değişikliğine neden olan sera gazlarının önlenmesi ya da azaltılmasına dönük, tanımlanmış kurlar ve standartlar dahilinde elde edilen karbon kredilerinin diğer bir deyişle karbon sertifikalarının alınıp satıldığı piyasayı ifade eder. Karbon piyasaları zorunlu (uyum) ve gönüllü olmak üzere iki tip piyasadan meydana gelmektedir:

Gönüllü Karbon Piyasası, Kyoto Protokolü'nün yükümlülüklerinden bağımsız olarak uluslararası herhangi bir yaptırım gücü olmaksızın, karbon sertifikalarının alım ve satımının gerçekleştirildiği karbon piyasasını ifade eder.

Zorunlu Karbon Piyasası, Kyoto Protokolü'ne bağlı olarak uluslararası yükümlülükler ve düzenlemelere göre oluşturulmuş karbon piyasasını ifade eder.

Dünya'da Karbon Piyasaları

2009 yılı sonu itibarıyla küresel Gayrisafi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) % 0,6 düşmüş olmasına rağmen, uluslararası karbon piyasalarında bir önceki yıla göre %6'lık bir büyüme yaşandı. Geçen yıl sonunda karbon piyasalarının toplam değeri 144 milyar ABD Dolar'ına erişti. Gönüllü karbon piyasalarının bu toplam içerisindeki yeri 338 milyon ABD\$ ile % 0,2 oranı ile sınırlıydı. Buna karşılık aynı piyasalarda işlem gören sertifikalara bağlı emisyon azaltımı 46 milyon karbondioksit eşdeğer ton ile toplam içerisinde % 0,5'lik düzeye yükseldi (Dünya Bankası, 2010).

Türkiye'de Karbon Projeleri

Türkiye, 24 Mayıs 2004 tarihinde Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne (BMİDÇS), 26 Ağustos 2009 tarihinde ise Kyoto Protokolüne taraf olarak iklim değişikliğine yönelik yürütülen küresel mücadelede yerini almıştır. Türkiye'nin Kyoto Protokolü'nün ilk yükümlülük döneminde (2008–2012) sayısallaştırılmış sera gazı azaltım veya sınırlama yükümlülüğü bulunmamakta olup, Türkiye, Protokolün emisyon ticaretine konu olan esneklik mekanizmalarından yararlanamamaktadır. Ancak; bu mekanizmalardan bağımsız olarak işleyen, çevresel ve sosyal sorumluluk ilkesi çerçevesinde kurulmuş Gönüllü Karbon Piyasasına yönelik projeler Türkiye'de geliştirilmekte ve uygulanmaktadır.

Sayılarla Türkiye'de karbon projeleri: Şu ana kadar halka açık kayıt sistemleri bünyesinde kayıtlı gönüllü karbon projeleri arasında Türkiye'den 109 adet proje bulunuyor. Geliştirilen projelerin 50'si küçük ve nehir hidroelektrik santral kategorisinde olmak üzere 49'u rüzgar enerjisi, 6'sı katı atıktan enerji edilmesi üzerine olup 3 jeotermal bir tane de biyogaz projesi bulunuyor.